



RZECZPOSPOLITA POLSKA

Rzecznik Praw Dziecka

Marek Michalak

ZSS/ 500/46/2010/EK

Warszawa, dnia 15 września 2010 roku

**Pan
Donald Tusk
Prezes Rady Ministrów**

Przeaszam Panie Premierze,

pragnę zwrócić się do Pana Premiera w sprawie, która budzi moje najgłębsze zaniepokojenie a dotyczy tzw. „dopalaczy”, środków sprzedawanych głównie młodzieży. Zjawisko kupowania tych substancji przez młodzież i ich stosowania w celu wywołania zmiany nastroju lub odurzenia się występuje w Polsce od kilku lat.

Na podstawie informacji uzyskanych w Krajowym Biurze do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii, do którego występowałem w powyższej sprawie w lipcu tego roku wiem, że problem związany z oceną skali zagrożenia ich używania jest bardzo trudny do zdiagnozowania. Produkt nazwany „dopalaczem”, nie jest przeznaczony do konsumpcji, jego skład nie podlega nadzorowi farmaceutycznemu, jednocześnie oferuje i zawiera legalnie substancje psychoaktywne. Młodzież, która przyznaje się do ich używania nie ukrywa, że stosuje je w celu wywołania u siebie zmiany nastroju polegającej na osiągnięciu lekkiego stanu euforii i zubożeniu na dziejące się wokół wydarzenia. Specjaliści zajmujący się uzależnieniami wyrażają opinię, że substancje te są silnie uzależniające.

Właściciele sklepów sprzedających „dopalacze” mają poczucie bezkarności i legalności swoich działań. Wynika ono ze świadomości braku rozwiązań prawnych, umożliwiających kontrolę ich działań. Popularność „dopalaczy” zwiększa się również przez ich reklamę, zamieszczaną w witrynach tychże sklepów oraz w Internecie. Ponieważ sklepy te przynoszą duże dochody ich właścicielom, powoduje to, że liczba sklepów z „dopalaczami” gwałtownie wzrasta i obecnie czyni „dopalacze” dostępnymi praktycznie w każdym większym mieście.

W sprawie tej zwracają się do mnie rodzice zaniepokojeni zagrożeniem, jakie niesie dla dzieci i młodzieży ułatwiona dostępność do „dopalaczy” oraz brakiem działań profilaktycznych, informujących o szkodliwości tych substancji, skierowanych do młodzieży.

Zasadne wydaje się dokonanie analizy skutków działania i dostępności „dopalaczy” pod kątem strat jakich mogą poczynić w organizmie młodych ludzi i być przyczyną obniżenia kondycji psychicznej i zdrowia dzieci i młodzieży.

W związku z powyższym uprzejmie proszę Pana Premiera o rozważenie podjęcia decyzji, ułatwiających skuteczne działania, które będą miały charakter prac międzyresortowych w odniesieniu do tak bulwersującego zjawiska jakim jest ekspansja „dopalaczy” w Polsce.

Z wyrazami szacunku
Marek Szwed



MZ-ZP-P-60-13048-151 /MS/10

**Pan
Marek Michalak**

Rzecznik Praw Dziecka

Szanowny Panie Rzeczniku

Odpowiadając na pismo Pana Rzecznika z dnia 15 września 2010 r.(znak: ZSS/500/16/2010/EK), uprzejmie proszę o przyjęcie poniższej odpowiedzi "w sprawie tzw. dopalaczy".

Ministerstwo Zdrowia mając na uwadze potencjalną potrzebę oceny i szybkiego objęcia kontrolą niebezpiecznych substancji czy roślin psychoaktywnych, prowadzi prace nad *ustawą o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej*. Zaproponowane w projekcie ustawy rozwiązania wprowadzają zakaz wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terenie kraju jakichkolwiek substancji (niezależnie od ich stanu fizycznego i źródła pochodzenia, w tym roślin, grzybów oraz ich części) lub produktów, które mogą być używane jak środki odurzające lub substancje psychotropowe. Wyroby te zostały określone w projektowanej ustawie jako środki zastępcze. Powyższe rozwiązanie umożliwi szybkie i elastyczne reagowanie na pojawiające się zagrożenia dla życia lub zdrowia ludzi. Decyzję w zakresie zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu oraz wycofania z obrotu podejmowały będą właściwi państwowi inspektorzy sanitarni. Złamanie tego zakazu nie będzie obwarowane sankcją karną. Projekt przewiduje w tym zakresie odpowiedzialność administracyjną. Właściwi państwowi inspektorzy sanitarni będą mogli nakładać na osoby niestosujące się do zakazu karę pieniężną w wysokości od 20.000 zł. do 1.000.000 zł. Wraz z wymierzeniem kary pieniężnej właściwy organ nakaże ukaranemu zniszczenie będących w jego posiadaniu środków zastępczych.

Sejmu RP uchwalił w dniu 8 października 2010 roku powyższą ustawę i jest ona obecnie przedmiotem obrad Senatu RP.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że w dniu 2 października 2010 roku w wyniku decyzji Głównego Inspektora Sanitarnego na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 oraz art. 31a ustawy

o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2006 r. Nr 122, poz. 851) wycofano z obrotu na terenie całego kraju wyrób o nazwie "Tajfun" oraz wszystkie podobne wyroby mogące mieć wpływ na zagrożenie życia i zdrowia ludzi oraz nakazano zaprzestanie działalności obiektów służących produkcji, obrotowi hurtowemu lub detalicznemu powyższymi wyrobami. Decyzja objęła 854 punkty handlowe oferujące tzw. dopalacze.

Ponadto w związku z Decyzją 2008/206/WSiSW Rady Unii Europejskiej z dnia 3 marca 2008 r. Ministerstwo Zdrowia znówelizowało ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 179, poz. 1485, z późn. zm.). Projekt nowelizacji został opracowany w celu wprowadzenia pod kontrolę prawną substancji o nazwie *benzylpiperazyna* (1-benzylpiperazyna, BZP). W wyniku prac legislacyjnych, w dniu 20 marca 2009 r. została uchwalona *ustawa o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii* (Dz. U. Nr 63, poz. 520), która weszła w życie w dniu 8 maja 2009 r. Przedmiotowa nowelizacja pozwoliła objąć kontrolą zarówno *benzylpiperazynę* (BZP) wpisaną do Załącznika nr 2 w wykazie Substancji psychotropowych grupy II-P, jak również po uwzględnieniu poprawki poselskiej 17 innych substancji i roślin psychoaktywnych wpisanych do Załącznika nr 1 w wykazie Środków odurzających grupy I-N ww. ustawy. W sumie objęto kontrolą ustawową 18 substancji i roślin psychoaktywnych.

Ministerstwo Zdrowia w wyniku informacji otrzymanych od Europejskiego Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii (EMCDDA) wskazało na zasadność objęcia kontrolą (wpisania do załącznika ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii poprzez szybką nowelizację) substancji psychoaktywnej o nazwie mefedron oraz 6 innych substancji psychoaktywnych. W związku z tym najbliższym czasie 7 substancji psychoaktywnych zostanie objętych kontrolą ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, co pozwoli w opinii Ministerstwa Zdrowia wyeliminować z oferty sklepów z dopalaczami ok. 90% oferowanych produktów zawierających substancje psychoaktywne. Objęcie kontrolą ww. substancji nastąpiło w wyniku nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. W dniu 10 czerwca 2010 r. Sejm RP poparł projekt i uchwalił ustawę o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, która weszła w życie w dniu 25 sierpnia 2010 r. Tak więc, duża część substancji psychoaktywnych została wyeliminowana z oferty sklepów z dopalaczami.

Należy podkreślić, że z handlem tzw. dopalaczami zmagają się z lepszym lub gorszym efektem wszystkie państwa Unii Europejskiej. *Smart shops* – sklepy handlujące *dopalaczami* istnieją w większości krajów Europy. Najwięcej jest ich w Wielkiej Brytanii, Niemczech

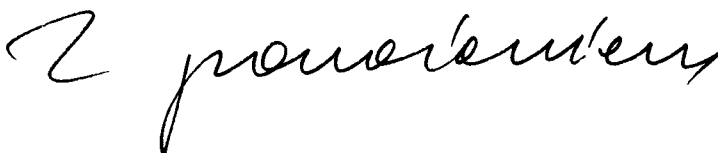
i Holandii. Jak do tej pory żaden z krajów europejskich nie zdelegalizował działalności tych sklepów.

Zgodnie z zestawieniem austriackiego Urzędu Bezpieczeństwa Zdrowia Publicznego (Bundesamt für Sicherheit im Gesundheitswesen) z dnia 26 sierpnia 2009 r. o działaniach poszczególnych państw UE w zakresie kontrolowania substancji i roślin, które mogą być obecne w dopalaczach Polska wprowadziła pod kontrolę największą ilość substancji i roślin.

Jednocześnie Ministerstwo Sprawiedliwości prowadzi prace legislacyjne nowelizujące ustawę o przeciwdziałaniu narkomanii, który to projekt w dniu 10 sierpnia 2010 roku został skierowany pod obrady Rady Ministrów. W projekcie *ustawy o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz niektórych innych ustaw* wprowadzono zmianę w art. 20 polegającą na dodaniu ustępu trzeciego, w którym zawarty jest zakaz reklamy i promocji środków spożywczych lub innych produktów poprzez sugerowanie, iż posiadają one działanie takie jak środki odurzające lub substancje psychotropowe. Wprowadzona zmiana wynika z potrzeby zapobieżenia występowaniu negatywnego zjawiska, jakim jest prowadzenie reklamy środków spożywczych i innych artykułów (dopalacze), jako produktów oddziałujących na ośrodkowy układ nerwowy. Przepis ma na celu ochronę konsumentów i tym samym ich zdrowia oraz życia szczególnie w odniesieniu do osób nieletnich, poprzez ograniczenie prawdopodobieństwa użycia środków spożywczych, czy innych produktów w przekonaniu o ich własnościach psychoaktywnych.

Jednocześnie od początku 2009 r. prowadzona jest przez podległe Ministerstwu Zdrowia Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii kampania informacyjna m.in. na stronie internetowej www.dopalaczeinfo.pl pn. *Dopalacze mogą Cię wypalić*. Informacyjną stronę internetową na temat dopalaczy odwiedziło dotychczas ok. 120 tyś. internautów. W opinii Ministerstwa Zdrowia edukacja i informacja jest również istotnym kierunkiem działania w celu ograniczania możliwych szkód zdrowotnych powodowanych przez tzw. dopalacze.

Wyrażam głęboką nadzieję, że powyższe wielotorowe działania przyczynią się do znacznego ograniczenia, a następnie wyeliminowania substancji psychoaktywnych z legalnego handlu.



Z upoważnienia
MINISTRA ZDROWIA
PODSEKRETARZ STANU

Adam Fronczak

Do wiadomości:

Sekretariat Prezesa Rady Ministrów
do pisma SDT-222-28(17)/10